

Nr 2/2012

Västernärkes natur

**Viktigt meddelande
se sid 6!**

Orkidéer vid Storsjöområdet

Foto: Milis Ivarsson

Innehåll

Styrelsen.....	2
Ordföranden har ordet.....	2
Natursnokarna.....	3-4
Sommarkollo.....	5

Program.....	6
Insamling e-postadresser.....	6
Om svamp.....	7
Annonser/våra sponsorer.....	8

Naturskyddsföreningen i Västernärke

Styrelsen

Västernärkes Natur

Ordförande: Rolf Ivarsson
Vekhyttan Vreten, 716 93 Fjugesta
0585-24137
rolf.g.ivarsson@naturskyddsforeningen.se

Kassör: Roger Björkeroth
Porsgatan 24, 716 31 Fjugesta
0585-362 92, info@hasselberga.se

Sekreterare Eleanor Heinonen 070-212 32 01

Ledamöter: Ingvar Blomberg 019-29 65 74
Ann Sofi Eliason
Stig Lood, 0585-405 57
Jonas Forsberg

Valberedning: Styrelsen

Ansvarig utgivare: Rolf Ivarsson, 0585-24137
Redaktion: Rasmus Axelsson,
rasmus.axelsson@gmail.com
Eleanor Heinonen,
eleanor_heinonen@hotmail.com
Roger Björkeroth
roger@hasselberga.se

Utskrift & häftning: Hasselberga Sport & Reklam AB

Foto: Milis Ivarsson

Foto: Rasmus Axelsson

Del av styrelsen från vänster: Ann-Sofi Eliasson, Rolf Ivarsson, Ingvar Blomberg, Roger Björkeroth, Eleanor Heinonen.

Ordföranden har ordet

Vi gläds åt all aktivitet som pågår för barn och ungdom ute i naturen och i anslutning till Sixtorp. Vi har Naturskolan där skolbarnen på ett lustfyllt sätt får lära sig olika saker. Inte bara naturämnen utan det kan vara matematik, svenska och språk som ges ett extra innehåll ute i naturen. Vi har strävat efter att barnen skall få äta bra mat när de är ute i Sixtorp. En del av den goda upplevelsen kan vara att känna sig delaktig i matlagningen och skaffa sig erfarenheter för egna utflykter. För de lite yngre barnen har vi Natursnokarna där man på ett mer anspråklöst sätt under ett par söndagstimmar snokar och upptäcker saker i naturen. Det pågår både vår och höst.

Under sommaren har det även varit dagkollo för barn i kommunen under fyra veckor.

Yrkesverksamma

Vad vi nu vill satsa på är någonting för de yrkesverksamma som skulle behöva diskutera naturnära frågor med likasinnade eller med grupper som har helt andra bakgrunder och åsikter. En mötesplats där alla kan träffas på ett mer neutralt plan innan frågor blir allt för brännande. Som exempel kan vi ta vindkraftsfrågan. Tänk om vi här i ett mycket tidigt skede

kunnat diskutera och jämföra de för- och nackdelar som finns med vindkraft kontra naturvärden av olika slag. Då skulle vi inom kommunen förhoppningsvis hittat en bra lösning utan att behöva strida för våra uppfattningar. Som det nu har utvecklats så har vindkraftsbolagen fått styra och ställa väldigt mycket och serverat skogsägare, kommunen och länsstyrelsen ett mycket bristfälligt beslutsunderlag.

Den miljökonsekvensbeskrivning som tagits fram tenderar att nedvärdera skogsområdet söder om Storsjön. Jag har själv inte kunnat acceptera de beskrivningar som jag läst. Jag har rört mig mycket i den terrängen under sommaren. Jag har träffat många som är lyriska över den ro och skönhet som de möter i området. Jag har också konstaterat och dokumenterat att det finns gott om orkidéer i mossarna och efter skogsvägarna. De är fridlysta och måste därmed hanteras på ett varsamt sätt. Detta har man helt missat i miljökonsekvensbeskrivningen.

Rolf Ivarsson
Ordförande Naturskyddsföreningen Västernärke
Tel 0585-24137

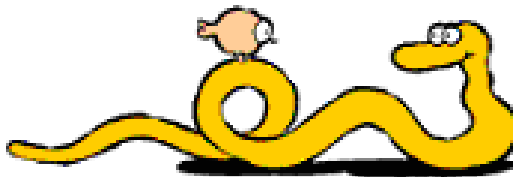
NATURSNOKARNA

Verksamheten med Natursnokarna har varit en lyckad satsning med många besökande familjer. Här är några bilder från verksamheten under vårterminen 2012 Där barnen studerar naturen tillsammans med Ann-Sofi och föräldrar till barnen. Ledare för Natursnokarna är Ann-Sofi Eliason. (bilden längst upp till vänster)

Verksamheten fortsätter under hösten 2012 och våren 2013 och längre får vi hoppas. (se sid 4)

Foto denna sida: Eleanor Heinonen och Ramus Axelsson

Välkommen till natursnokarna!

Naturen är spännande året om! Här snokar vi bland hårda istappar och mjuka mossor.

Rädda en groda, följ ett rävspår eller håva smådjur i sjön – gå med i Natursnokarna! Natursnokarna är vår barn- och familjeverksamhet där barn och vuxna upptäcker naturen tillsammans.

Alla föräldrar och barn borde få vara tillsammans i naturen. Dels för att det är så roligt, dels för att det får oss att må bra. Därför finns Natursnokarna, som är vår barn- och familjeverksamhet. Vi gör utflykter och lär oss om naturen genom att leka, upptäcka och undersöka. Ledarna arbetar ideellt i någon av landets 263 lokalföreningar.

Hur snokar vi?

Aktiviteterna varierar beroende på vilka intressen som deltagarna och ledarna har. Vi klär djurgranar, följer spår i snön, snokar upp kräldjur och skådar fågel. Det är bara fantasin som sätter stopp.

Varför ”snoka” i naturen?

Forskningen visar att både barn och vuxna blir friskare och mindre stressade av att vara i naturen. Vi minns och lär bättre när vi använder både kroppen och sinnena. Barn får bättre motorik av att vara i naturen och deras koncentration och kreativitet ökar.

Sedan finns det förstås mycket spännande att upptäcka tillsammans i naturen. Naturen är livsviktig för oss och ger oss många gratisjänster som vi ibland tar för givna, till exempel ren luft, mediciner och byggnadsmaterial. De som har kunskap om naturen är också rädda om den.

Vad ska man ha med sig?

Matsäck och ett sittunderlag brukar vara bra att ha med sig. Kläder efter väder är bra för att kunna gå, leka och sitta i naturen. Vid vattenaktiviteter är ett extra ombyte bra. Tycker du att det är kul att vara i naturen och vill upptäcka den tillsammans? Vill du att dina barn ska delta? Du som är intresserad, tag kontakt med oss! Du kan även komma spontant till våra träffar.

Natursnokarna träffas vid **Sixtorps gamla skola**

Söndagar kl 11-13

(2 september)

(16 september)

(30 september) Kontaktperson och ledare i

14 oktober

28 oktober

Lekeberg är:

Ann-Sofi Eliason

Tel 0585-450 88

E-post: annsofi@eliasons.se

Naturskyddsföreningen

Västernärke

Natursommarkollo i Sixtorp sommaren 2012

Under veckorna 26-29 hölls för första gången kollo i Sixtorp med syftet att ge meningsfull sommar och naturkontakt för barn i Lekebergs kommun.

Kollot leddes av pedagogerna Mattias Claesson och Ann-Sofi Eliason. Till hjälp har de haft pedagoger från kommunens fritidshem, fritidsgård och praktiserande ungdomar.

Aktiviteterna planerades tillsammans med föreningar i området som bidrog med upplevelser för kollobarnen.

Till kollot transporterades de antagna med en ”kollobuss” (Binninge buss) som hämtade upp och lämnade barnen efter en särskild turlista.

Mullhyttans bygdeförening tog emot kollot under en halvdag varje vecka då barnen gruppvis fick lära sig mer om och prova gamla lokala hantverk, sysslor, livet förr, byns hyttehistoria mm.

Jägarförbundet erbjöd kollobarnen en halvdag varje vecka där jakt och spårning var den röda tråden.

Naturkolloledarna ordnade aktiviteter såsom utomhusmatlagning, lekar och spel, hantverk såsom luffarslöjd, macramé, akvarellmålning, täljande, metande mm.

Badande var ett dagligt inslag på kollot, ibland flera gånger.

Maten lagades av en kock med god resurshushållning och matupplevelse som sina deviser.

Mattias Claesson

Foto: Roger Björkeroth

Program 2011

kvarvarande del

2 sept - 28 okt Natursnokarna

Se sid 4

1-7 oktober Miljövänliga veckan

Naturskyddsforeningens årliga kampanjvecka. I år fördjupad kampanj om fisk och skaldjur.

11 november söndag 17.00 Bildafton

Bildafton Viagården (Folkets Hus) Vintrosa
Jonas Forsberg/N och andra narurfotografer visar sina bilder. Entré 40 kr inkl fika.

Ansvarig Ingvar Blomberg 019-296574

25 november söndag. kl 17.00 Bildafton

Bildafton Lindens samlingsal i Fjugesta (mitt emot Sparbanken). Jonas Forsberg/N visar sina bilder.

Entré 40 kr inkl fika.

Ansvarig Roger Björkeroth 0585-36292

VIKTIGT!

Vi vill snabbt kunna nå våra medlemmar med information om aktiviteter som kanske inte hinner med i vår tidning eller på hemsidan. Eller påminnelse om annonserade aktiviteter någon dag innan så du inte glömmer den.

Vi vill därför ha din e-postadress. Skicka den till:
rolf@avjord.se

På detta sätt går du inte miste om viktig information. Ibland vill vi t ex kalla till arbetsmöten eller påminna om aktiviteter i vårt närområde som rör oss och vår verksamhet.
GÖR DET NU!
(annars riskerar det falla i glömska)

Miljövänliga veckan:

1-7 okt

Tema 2012 är Fisk och skaldjur

Vilken fisk kan man egentligen äta? Under 2012 fortsätter vi med fisktemat och Miljövänliga veckan handlar om att hjälpa folk att välja rätt i fiskdisken. Under Miljövänliga Veckan, alltid vecka 40, vill vi berätta för människor om läget för fisken och vilka fiskar som är okej att äta. Men också att vi som konsumenter faktiskt kan påverka situationen genom att låta bli att äta vissa arter.

Vi har en utställning på biblioteket under veckan, med affischer och en del mindre broschyrer som man kan ta med sig och läsa hemma.

Framtidsveckan - för en hållbar framtid

29 sept - 7 okt

Framtidsveckan är en unik manifestation för omställning av samhället till hållbarhet. Genom att visa positiva exempel vill vi öka medvetenheten om att det går att förändra vårt sätt att leva, vårt sätt att förvalta vår jord - och utveckla våra lokalsamhällen! Under perioden 29 september – 7 oktober deltar vi liksom massor av andra föreningar och företag med aktiviteter. Vi har dels fisk- och skaldjursutställningen på biblioteket hela veckan, dels kan man besöka Sixtorp den 30 sept klockan 11.00 – 13.00 då Natursnokarna undersöker naturens underbara värld. En särskild tidning med alla aktiviteter kommer också att delas ut tillsammans med dagstidningarna i vårt område.

Vår hemsida hittar du på
www.naturskyddsforeningen.se/vasternarke
Besök gärna även Riks hemsida
www.naturskyddsforeningen.se

Svampar är viktiga i näringens kretslopp

Marken är full av liv.

Svampar och växter växer så det knakar. I en liter naturlig jord finns kilometervis med hyfer (svamparnas rottrådar). Svamparna är viktiga i näringens kretslopp som nedbrytare.

Det som vi plockar på våra svamputflykter är egentligen "bara" fruktkroppar som vissa svampar bildar ibland. Mer än 90 procent av svampen är egentligen mycelet som finns i marken eller i ved. Det består av ett nätverk av trådar som bara är en tusendels millimeter tunna, så kallade hyfer.

Svampar saknar fotosyntes

Både kantareller, penicillin, almsjuka och jäst är svampar. Svampar har ingen fotosyntes som gröna växter har. De har däremot cellväggar och det har inte djuren. Svampar rör normalt heller inte på sig. Slemsvampar kan dock förflytta sig genom att "krypa" ganska långa sträckor och algsvamparnas sporer kan simma i vatten.

Ingen begränsad livslängd

Svamparnas mycel har ingen begränsad livslängd eftersom de hela tiden kan bilda nya friska vävnader. Det finns en honungsskivling i Nordamerika som breder ut sig över 100 hektar. Man tror att den är omkring 1500 år gammal. De flesta svampar i Sverige breder ut sig på mellan 1-10 meter.

I Sverige finns cirka 10 000 svamparter

I en vanlig svensk skog beräknar man att det finns omkring 300 svamparter. I hela Sverige finns det cirka 10 000 olika arter. Omkring 3 000 av dem är så kallade "storsvampar" där man kan se fruktkropparna med blotta ögat, till exempel champinjoner och flugsvamp. Vanliga svampar i gräsmattan är nejlikbrosking och fjällig bläcksvamp. Blåmusseron och rodnande fjällskivling trivs i kompost- och lövhögar

Kan man odla svamp?

Javisst, champinjoner odlas till exempel i nedlagda gruvor i norra Sverige. Stolt fjällskivling går att odla om man får tag på mycel. Odling av kantareller har lyckats i ett forskningsprojekt på Lantbruksuniversitetet på Ultuna. Själv kan man slänga svamprens i trädgården, på det ställe som mest liknar platsen där svampen trivdes, med lite tur, kan man för vissa arter ha chans att få svampen att trivas (till exempel soppar).

Stenmurkla kan odlas i en sandig skogsbacke om man gräver en kubikmeter stor grop i marken och fyller med tidningspapper och har tålamod att vänta en säsong. Stenmurklans värde som matsvamp har tyvärr om-

värderats då gifterna är svåra att få bort helt och hållet trots avkokning.

Honungsskivlingen lyser i mörkret

Honungsskivlingen är ingen bra matsvamp men dom svarta mycelsträngarna är självlysande i mörker. Den kallades förr för trollved och gav upphov till myter om olika skogsväsen. Honungsskivlingens självlysande mycel avnjuts bäst ute i skogen! Leta rätt på en stubbe eller stock med honungsskivling i skogen. Gå tillbaka en mörk natt och njut av skådespelet.

Gör en insats och lämna veden

En gammal stubbe eller en stock är hem för tusentals olika organismer. Lämna död ved i trädgård eller på dina marker som ett minireservat för alla olika arter av svampar, mossor, lavar och insekter. Då har du gjort en liten naturvårdsinsats. Om många gör samma sak betyder det mycket för den vilda mångfalden.

Björkticka mot mygg

Samerna brände tidigare björktickor tillsammans med fuktig torv för att röka bort myggor vid lägerplatser och renhjordar. Den kraftiga röken som bildas innehåller ämnen och askrester som gör det svårt för myggorna att andas och orientera sig. Även annan rök kan skrämman bort myggor. En nackdel är att det inte heller är så trevligt för oss människor att vistas i röken.

Kombinera inte alkohol och grå bläcksvamp

Man skall inte dricka alkohol om man äter grå bläcksvamp. Den har nämligen en antabuseffekt som gör att man mår mycket dåligt. Om man äter grå bläcksvamp flera gånger kan man bli steril om man är man. Forskare har visat att det är samma ämne i svampen som orsakar bäge effekterna och därför ska man varken äta grå bläcksvamp eller använda den för medicinskt bruk.

Röksvamp för att vårda sår

Röksvampen kallades förr även för kärringsvamp eftersom vissa arter av den påminner om kvinnobröst. Den har använts för att vårda sår i den svenska folkmedicinen. Antingen pudrade man sporer över såret eller också skar man itu den mogna svampen och lade insidan mot såret. Den ansågs kunna stoppa svåra blödningar. Nackdelen var att man fick ett svartaktigt ärr på huden efteråt. Det finns idag inga vetenskapliga bevis för att röksvampen kan läka sår.

Förr sades det även att man kunde bli blind om man fick röksvampens sporer i ögonen eftersom man trodde att de var mycket giftiga. Det stämmer naturligtvis inte.

Källa: Naturskyddsföreningen

Avs: Naturskyddsföreningen i Västernärke
, c/o Björkeroth, Porsg 24, 716 31 Fjugesta

Lockande, levande, ledande

Vi vill vara banken man kan leva med hela livet! Hos oss får du hjälp med allt som en stor bank kan erbjuda men med den skillnaden att vi bryr oss om dig och vill lära känna dig och din familj eller ditt företag. Varmt välkommen!

• Telefon 0585-817 00 • www.lekebergssparbank.se

Lekebergs
Sparbank

FJUGESTA JÄRN & FÄRG AB
LETSTIGEN 21 TEL 0585-312 25
INFO@FJUGESTAJARNFARG.SE

**Fackhandeln
med
kunskap och erfarenhet**

**AB FJUGESTA
ELEKTRISKA**
0585 - 10307

Patrik: 070-591 47 09

Jonas: 070--591 47 32

www.fjugestaelektriska.se

info@fjugestaelektriska.se

**Östra Långgatan 45
Box 26, 716 21 Fjugesta**

Selhagsvägen 3, 716 94 Mullhyttan
Tel 0585-40338

**4-hjulingar Zusuki och Kymco.
Cyklar och gräsklippare.**

Motorsågar: Stihl och Husqvarna.

Jakt- och fiskeutrustning.

Fiskekort för sjöarna i Västernärke.

Ekologiska kläder

T-shirts

Pikétröjor

Sweatshirts

Hood-tröjor

samt ekologiska bomullskassar

En del även rättvisemärkta.

Vi trycker gärna upp dem för din förening eller företag. Du finner dem på vår hemsida:

www.hasselberga.se/eco.htm.

Vallgatan 43
716 31 Fjugesta
Tel 0585-31292
www.hasselberga.se

Hasselberga
SPORT & REKLAM AB